

Prof. dr hab. n. med. Beata Świątkowska
Zakład Higieny i Promocji Zdrowia
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
ul. Żeligowskiego 7/9
90-752 Łódź

Recenzja

**rozprawy doktorskiej na stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu,
dyscyplinie nauki o zdrowiu Pani Gabrieli Moczeniat
pt. „*Występowanie chorób urologicznych w Polsce - epidemiologia, świadomość
czynników ryzyka i metod prewencji*”**

Promotor: prof. dr hab. n. med. Mariusz Gujski

Postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz rozpowszechnienie niekorzystnych zachowań związanych ze stylem życia powoduje, iż choroby urologiczne, w tym nowotwory nerki, pęcherza moczowego, czy gruczołu krokowego, stanowią istotne wyzwanie zdrowia publicznego. Badania przedstawiające aktualny stan opieki urologicznej, w tym opieki szpitalnej oraz profilaktyki w tym zakresie, pozwalają na ocenę efektywności opieki urologicznej i jej optymalizację oraz poznanie potrzeb edukacyjnych społeczeństwa w tym zakresie.

W kontekście ostatnich doniesień epidemiologicznych, wskazujących jednoznacznie na wzrost zapadalności na choroby urologiczne i fakt, iż większość pacjentów urologicznych stanowią osoby starsze wymagające podejścia holistycznego, podjęty przez Doktorantkę temat uważam za niezwykle ważny i interesujący.

Rozprawę doktorską stanowi spójny tematycznie, logiczny i czytelny zbiór trzech artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowym, uwzględnionych w wykazie JCR, o łącznej punktacji MEiN: 210, Impact Factor: 6.4. We wszystkich pracach Doktorantka jest pierwszym autorem, wszystkie prace są oryginalne, indywidualny wkład deklarowany jest w 80%, na co wskazują oświadczenia współautorów.

Wykaz publikacji stanowiących rozprawę doktorską:

1. Moczeniat G, Jankowski M, Goryński P, Gujski M. Epidemiological characteristics of 214063 hospital admissions to adult urological departments-Poland, 2022. *Cent European J Urol.* 2024;77: 538-546. doi:10.5173/ceju.2024.5
Punktacja Impact Factor: 1,4 Punktacja MEiN: 70
2. Moczeniat G, Jankowski M, Duda-Zalewska A, Gujski M. Awareness of Genitourinary Cancers Risk Factors—A 2024 Population-Based Cross-Sectional Study in Poland. *Int J Public Health.* 2024;69:1607264. doi: 10.3389/ijph.2024.1607264
Punktacja Impact Factor: 2,6 Punktacja MEiN: 100
3. Moczeniat G, Jankowski M, Duda-Zalewska A, Gujski M. A Cross-Sectional Survey to Identify Sociodemographic Factors Associated with the Frequency of Urinalysis in a Representative Sample of Adults in Poland, 2024. *Healthcare.* 2024;12(15):1475. doi: 10.3390/healthcare12151475
Punktacja Impact Factor: 2,4 Punktacja MEiN: 40

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska obejmuje wykaz skrótów, wykaz publikacji stanowiących pracę doktorską, streszczenia w języku polskim i angielskim, zwarte informacje na temat trzech artykułów, omówienie rozprawy doktorskiej zawierające podrozdziały: wstęp, założenia i cele pracy, materiał i metody, podsumowanie najważniejszych wyników, dyskusja, wnioski, bibliografia oraz dołączone 3 publikacje i 3 pozostałe załączniki: kwestionariusz badawczy, opinię Komisji Bioetycznej, oświadczenia współautorów określające ich wkład w powstanie artykułów.

Celem głównym pracy doktorskiej była charakterystyka epidemiologiczna chorób urologicznych najczęściej występujących wśród dorosłych mieszkańców Polski oraz ocena świadomości czynników ryzyka nowotworów układu moczowo-płciowego i metod ich prewencji wśród dorosłych Polaków.

Praca doktorska stanowi spójny tematycznie zbiór artykułów naukowych, opublikowanych w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym. We wszystkich opublikowanych artykułach Doktorantka wykazała się znajomością i umiejętnością doboru aktualnej literatury, zastosowania metod badawczych odpowiednich do założonych celów, prawidłowej prezentacji i interpretacji uzyskanych wyników, ciekawej dyskusji i przekonujących, praktycznych wniosków. Nieliczne literówki nie wymagają specjalnej uwagi.

Praca pierwsza przedstawia wyniki danych epidemiologicznych dotyczącej imponującej grupy 214 063 przyjęć na oddziały urologiczne w Polsce, w okresie od stycznia do grudnia 2022, które pozyskano z ogólnopolskiego rejestru Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH-PIB. W publikacji Doktorantka przedstawiła szczegółową charakterystykę epidemiologiczną pacjentów przyjmowanych na oddziały urologiczne w Polsce oraz zdefiniowała najczęściej leczone schorzenia urologiczne, średni czas hospitalizacji najczęściej występujących schorzeń oraz zróżnicowanie regionalne w dostępie do

opieki urologicznej wskazujące na pilną potrzebę usuwania barier w dostępie do procedur urologicznych. Na podkreślenie zasługuje potencjał praktycznego zastosowania zawartych w pracy ustaleń na temat dostępu do usług opieki zdrowotnej i jakości raportowanych danych oraz możliwość wykorzystania tych danych przez profesjonalistów ochrony zdrowia oraz decydentów do prognozowania zapotrzebowania na opiekę urologiczną.

W pracy drugiej, Doktorantka zaprezentowała ocenę świadomości społecznej, czynników ryzyka wybranych nowotworów układu moczowo-płciowego: nerki, pęcherza moczowego oraz gruczołu krokowego, wśród ogólnopolskiej reprezentatywnej próby 2165 dorosłych mieszkańców Polski. Wiedza pacjentów na temat czynników ryzyka i profilaktyki nowotworów jest niezbędna do oceny indywidualnych zagrożeń dla zdrowia i wdrożenia regularnych badań przesiewowych, dlatego też praca posiada dużą wartość poznawczą z możliwością wykorzystania w praktyce. Doktorantka potwierdziła umiejętność opracowania odpowiedniej metodyki, przeprowadzenia analizy, dyskusji wyników oraz formułowania wniosków. Przeprowadzone badanie pozwoliło na wskazanie luk i różnic społeczno-demograficznych w świadomości społecznej różnych czynników ryzyka nowotworów układu moczowo-płciowego, stanowiąc cenne źródło informacji na temat aktualnych potrzeb kontroli, poprawy wiedzy oraz profilaktyki tych nowotworów.

Praca trzecia jest prezentacją badania zrealizowanego w modelu epidemiologicznego badania przekrojowego na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie 1113 dorosłych mieszkańców Polski. Celem badania była analiza czynników społeczno-demograficznych związanych z częstotliwością wykonywania badania ogólnego moczu (BOM) wśród dorosłych mieszkańców Polski realizowanych ramach profilaktyki oraz diagnostyki zlecanej przez lekarza. Badanie wykazało, iż mniej niż połowa Polaków miało wykonane badanie moczu w ciągu ostatnich 12 miesięcy, dostarczając czytelnych informacji na temat wykorzystania tego podstawowego badania profilaktycznego we wczesnym wykrywaniu chorób układu moczowo-płciowego przez pracowników służby zdrowia. Badanie stanowi także ważny krok do pogłębionych badań dotyczących postaw społecznych wobec profilaktycznych badań przesiewowych w kierunku chorób urologicznych.

Na szczególną uwagę zasługują przedstawione na koniec, niezwykle ważne implikacje praktyczne rozprawy doktorskiej, które Doktorantka wysunęła z całego cyklu publikacji:

1. Epidemiologiczna charakterystyka pacjentów hospitalizowanych w oddziałach urologicznych w Polsce może stanowić podstawę do oceny jakości szpitalnej opieki urologicznej w Polsce.
2. Różnice regionalne w liczbie hospitalizowanych pacjentów w poszczególnych województwach wskazują na potencjalne ryzyko występowania nierówności w zdrowiu i należy zweryfikować dostępność procedur urologicznych w województwach.

3. Istnieje potrzeba edukacji lekarzy urologów na temat jakości kodowanych danych sprawozdawczych, w tym w zakresie obecności u pacjenta chorób współistniejących, szczególnie w przypadku pacjentów przyjmowanych na hospitalizacje jednodniowe.
4. Należy wdrożyć kampanie edukacyjno-informacyjne w zakresie chorób układu moczowo-płciowego, w tym nowotworów układu moczowo-płciowego i ich metod prewencji, ze szczególnym uwzględnieniem czynników ryzyka zależnych od stylu życia.
5. Należy dążyć do opracowania mechanizmów i procedur wspierających poradnictwo antynikotynowe skierowane do pacjentów urologicznych, z uwagi na wpływ palenia tytoniu na ryzyko rozwoju i progresji nowotworów układu moczowo-płciowego.
6. Kampanie edukacyjne powinny być dostosowane do różnych grup społecznoekonomicznych, w tym osób bez wyższego wykształcenia, osób starszych i mężczyzn.
7. Należy zweryfikować krajowe wytyczne w zakresie zalecanej częstości wykonywania badania ogólnego moczu jako badania profilaktycznego i zdefiniowania grup społecznych, które mogą odnieść korzyść z regularnie wykonywanego badania ogólnego moczu w ramach profilaktyki zdrowotnej.

Próba zidentyfikowania przez Doktorantkę implikacji praktycznych, związanych z wyznaczeniem kierunków dalszych badań oraz polityką zdrowotną w zakresie profilaktyki chorób urologicznych, stanowi cenną wartość dodaną rozprawy doktorskiej.

Podsumowując przedstawiona do recenzji praca doktorska Pani Gabrieli Moczeniat pt. „*Występowanie chorób urologicznych w Polsce- epidemiologia, świadomość czynników ryzyka i metod prewencji*” jest oryginalną pracą naukową. Wskazuje, iż Doktorantka posiada szeroką wiedzę i znajomość badanych zagadnień oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej a uzyskane wyniki są doskonałym wstępem do dalszych, pogłębionych badań. Rozprawa ma wartość poznawczą i praktyczną a wnioski i implikacje praktyczne posiadają wymiar społeczny.

Stwierdzam, iż przedstawiona do recenzji praca doktorska spełnia warunki określone w art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.) wobec czego wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie Pani Gabrieli Moczeniat do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie z uwagi na wiodący udział Doktorantki w powstaniu artykułów stanowiących rozprawę doktorską, których wartość merytoryczną i praktyczną oceniam bardzo wysoko uważam, iż praca doktorska Pani Gabrieli Moczeniat kwalifikuje się do wyróżnienia.

prof. dr hab. n. med. Beata Świątkowska

